

חיי דעת

לימודי דעת
LIMUDEI DAAT
ללמוד • לדעת • להתקדם

ההלכה השבועית מבית לימודי דעת | מרכז ללימודי הלכה

עלון מס'
52

בגליון השבוע

פקודה נפש

אין ללמוד הלכה למעשה מתוך גליון זה. בכל שאלה יש להוועץ במורה הוראה.

מדיני שבת

אדם שנזקק להתפנות לבית החולים בשבת, האם עדיף להזמין שירות אמבולנס של גוי או אפשר להזמין אמבולנס של יהודי?

אדם שנזקק בשבת להתפנות לבית החולים מחמת פיקוח נפש, אם הדבר דחוף כגון שיש לו כאבים בחזה, דימום רציני, חוסר הכרה, לידת חירום, או כל מקרה אחר בו המצב הוא שצריך להגיע במהירות האפשרית לבית החולים, אין להתעכב כלל בשביל הזמנת אמבולנס של גוי דווקא, אלא יזמין אמבולנס שיכול להגיע כמה שיותר מהר אפילו אם הוא יהודי.

אבל אם אין המקרה דחוף כ"כ, כגון לפני לידה [באופן הרגיל], חתך המצריך

תפריים (יכול להיות מקרים שיהיה בחתך המצריך תפריים צורך להגיע במהירות לבית החולים, אמנם ברוב

המקרים אין צריך למהר כ"כ), רוב השברים (כמובן שאין כאן המלצות רפואיות, ויש להיוועץ ברופא וברב לקבלת ידיעה ברורה בדחיפות העניין. ואנו לא

באנו אלא רק לעורר על הדברים בלבד), וכל כיוצא בזה אופנים שצריך להתפנות לבית החולים בשבת אך אין צריך למהר כ"כ, אם יש אפשרות להזמין שירות אמבולנס של גוי, עדיף. אך ברור שאם הדבר מהווה עיכוב שיגרום שיהיו חיי האדם בסכנה, אסור להתעכב בשביל זה וצריך להזמין שירות אמבולנס של יהודי.

האם יש עדיפות בחילול שבת בשביל חולה ע"י מי שמתעסק כבר ברפואתו?

אין זה משנה כלל, ואדרבה כל מי שיש באפשרותו לעשות באופן המהיר יותר הרי זה משובח.

שמעתי מעשה מרופא אחד שקראו לו ביום כיפור לטפל בחולה בבית הכנסת, וביקש מאחד המתפללים להזמין אמבולנס, ואמר לו אותו אדם "אתה רופא ואתה צריך להזמין את האמבולנס". וטעה בזה טעות גדולה, כיון שבמקרה של פיקוח נפש אין הבדל כלל מי הוא המחלל את השבת, כל שעושה זאת בשביל להציל את החולה הרי זה משובח.

חברי פונה אלי בשבת בבקשה שאתן לו את הרכב בשביל לנסוע לבית החולים, אך אני חושש מהפסד שיהיה לי מחמת זה, האם אני יכול לסרב והוא יצטרך להזמין אמבולנס?

צריך לדעת, שנידון השאלה הוא רק באופן שאין הדבר דחוף כ"כ שע"י שיצטרך ללכת להזמין אמבולנס יסתכן החולה, אלא מדובר אמנם במקרה של פיקוח נפש אך העיכוב קצת בדבר אינו יכול להזיק כלל.

שאלה זו מצויה במקרים רבים, כגון שיש חושך במקום שהחולה נמצא בו, ויש אפשרות או להדליק את האור

שזוהי מלאכה מן התורה או להביא מנורה דלוקה מהשכן שזהו רק איסור מוקצה. וכן במקרה שצריך לבשל עבור החולה, אך אפשר לבקש מהשכן את האוכל המבושל שיש לו.

ונחלקו הפוסקים (עיין שמירת שבת כהילכתה פרק ל"ב סעיף ס"ה וסעיף ע"ד והערה קס"ו). בד"ן זה, דעת הגאון רבי שלמה זלמן אויערבך זצ"ל, שכל שהעמדת המנורה או האוכל תגרום לשכן צער וסבל גדול כגון שצריך להעיר אותו משנתו, או שלא יישאר לו אוכל לעצמו, מותר לעשות את המלאכה בעצמו לצורך החולה ולא לבקש מהשכן, ואף השכן אינו צריך להסכים להביא דברים אלו לצורך החולה. אולם דעת הגאון רבי פינחס עפשטיין זצ"ל, שיש לבקש מהשכן את המנורה או האוכל ע"מ שלא יצטרך לחלל שבת, ואף השכן מוטל עליו לתת דברים אלו בשביל למנוע חילול שבת.

ודעת הגאון רבי משה שטרנבוך שליט"א (ספר מועדים וזמנים חלק ו' סימן כ"ג), כי אמנם אין צורך לבקש מהשכן לוותר על המנורה או האוכל שלו, אך השכן עצמו אם נתוודע לו שנצרך דברים אלו לחולה מוטל עליו ליתנם לו ע"מ שלא יצטרכו לחלל שבת.

מחלוקת זו נוגעת גם לעניין שאלתנו, אם צריך השכן לתת את מכוניתו כדי להימנע מההתקשרות לאמבולנס.

הלכות שבת - המשך

בעבורו (עיין ביאור הלכה סימן רע"ח ד"ה לכבות), אפילו שאין זה פעולה ישירה להצלתו.

ומשום כך, מותר לקרוב משפחה של החולה או לאדם אחר שהחולה סומך עליו לנסוע יחד עמו לבית החולים כדי ללוותו, ואפילו אם החולה עצמו אינו מבקש זאת. והטעם בזה, משום שיש חשש שאם לא ילוו אותו תיטרף דעתו (שמירת שבת כהילכתה פרק מ' סעיף ע').

בגליון הבא:

- **חולה המבקש שידליקו בשבילו מוזיקה ע"מ שיוכל להרגע, האם צריך לשמוע לו?**
- **אדם הנצרך ללכת לבית החולים בשבת האם מותר לו לקחת עמו את כל חפציו שיצטרך שם או שיש הגבלה בזה? ■**

האם מותר ללוות חולה הנוסע במכונית לבית החולים בשבת?

כתב בשו"ע (סימן ש"ל סעיף א'), שמותר להדליק נר בשביל יולדת ואפילו היא סומא (- עיוורת). והטעם, משום שלא מתיישבת דעתה כשהיא יודעת שהיא בחושך, כיון שחוששת שמא תצטרך איזה דבר ולא יצליחו לעשות לה את זה כפי הצורך מחמת החושך (מ"ב ס"ק ד'). [ואמנם המג"א שאל ע"ז, שלילדת שהיא סומא לכאורה מספיק רק להגיד לה שהדליקו את האור, וכך תתיישב עתה שהרי אינה רואה שבאמת לא ידליקו. אך האליה רבה תירץ זאת, שסוף סוף היא תרגיש במשמושי הידיים אם באמת עושים לה הכל כפי הצורך (שער הציון ס"ק ד').

ורואים בזה, שכל שיש חשש שאם לא תיעשה איזה פעולה של חילול שבת בשביל החולה הוא יכנס ללחץ ולטירוף הדעת, ועי"ז יכול להחמיר מצבו, מותר לעשות הפעולה הזו

ולמעשה אין באפשרותנו - ובפרט לא במסגרת זו - להכריע בזה, וכל אחד ישאל לרבו כיצד עליו לנהוג במקרה שח"ו יזדקק לעניין כזה בעתיד.

חולה המסרב שיחללו שבת עבורו, האם צריך לכופו על כך?

חולה או אדם אחר הנתון בסכנה, ומסרב לחלל שבת עבור עצמו, או שמסרב שאחרים יחללו שבת עבורו, יש לשכנעו שחילול שבת לצורך פיקוח נפש זה מצווה, וחסידות של שטות היא להימנע מכך, ואם אינו משתכנע כופין אותו על כך. (מ"ב סימן שכ"ח ס"ק ו')

וכן בחולה שפסקו לו שהוא צריך לשנות או לאכול ביום כיפור, אל יחשוב שיש בזה איזה חומרא להמשיך להתענות, אלא ידע שאדרבה מצוותו עכשו זה לאכול, וכמו שרצון ה' שאדם בריא יתענה ביום זה כך הוא רצון ה' שהוא לא יתענה. ואם אינו רוצה לאכול יש לכופו על כך.

מרכז למודי דעת

מהיום תוכל לשלב למודי הלכה בתוך סדר היום העמוס שלך. הצטרף עוד היום לשעורי ההלכה מבית למודי דעת הנשלחים לאלפי בתים בארץ ובעולם ומביאים את הלומד לרמה גבוהה בידיעת הלכה.

- תכנית לימודים ייחודית המסייעת ללומד להגיע לרמה גבוהה בידיעת ההלכה.
- התכנית משלבת שיעורי הלכה כתובים הנשלחים בדיוור ישיר לבתי הלומדים, שאלות סיכום וחזרה, מבחנים תקופתיים, קשר עם רבנים ותעודה.
- שיעורים בהלכות: איסור והיתר, שבת, עירובין, נדה, מקוואות, חופה וקידושין, אבלות.
- למודי דיינות.
- הכנה מושלמת לבחינות ברבנות.
- מוכר לשנת שבתון

